

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Медичний факультет

Кафедра фармації та фармакології

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

ФАРМАЦЕВТИЧНІ АСПЕКТИ ТОКСИКОМАНІЇ ТА НАРКОМАНІЇ

підготовки Магістра

Луцьк – 2026

Силабус вибіркового освітнього компонента «Фармацевтичні аспекти токсикоманії та наркоманії» підготовки *магістра*, галузі знань 22 – Охорона здоров'я, спеціальності 226 – Фармація, промислова фармація, форма навчання – денна, за навчальним планом, затвердженим 2024 р. зі змінами 2025 р.

Розробник: Близнюк Н.М. викладач кафедри фармації та фармакології

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми: д.фарм.н., проф.

Федоровська М.І.

Силабус вибіркового освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри фармації та фармакології

Протокол № 6 від 2 лютого 2026 р.

Завідувач кафедри: д.фарм.н., проф. _____ Федоровська М.І.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	Галузь знань: 22 - Охорона здоров'я Спеціальність: 226 - Фармація, промислова фармація Освітньо-професійна програма: Фармація освітній рівень: другий (магістерський)	Вибірковий
Кількість годин / кредитів: <i>150 / 5</i>		Рік навчання: 3-ий
		Семестр: 6-ий
ІНДЗ: <i>немає</i>		Лекції: 16 год.
		Лабораторні: 36 год.
		Самостійна робота: 88 год.
		Консультації: 10 год.
	Форма контролю: залік	
Мова навчання		<i>українська</i>

II. Інформація про викладачів

Прізвище, ім'я та по батькові: Близнюк Наталія Миколаївна

Науковий ступінь:

Вчене звання:

Посада: викладач кафедри фармації та фармакології

Контактна інформація: +38 0505256205, e-mail: BLYZNIUK.NATALIIA@vnu.edu.ua

Дні занять: згідно розкладу

III. Опис освітнього компонента

1.Анотація курсу. Освітній компонент «Фармацевтичні аспекти токсикоманії та наркоманії» належить до вибіркових освітніх компонентів професійної підготовки фахівців спеціальності «226 Фармація, промислова фармація», ОПП «Фармація», яка призначена для здобувачів вищої освіти денної форми навчання (3 р.н.) і формує у студентів теоретичні знання про загальні принципи виникнення та попередження наркоманії, токсикоманії та алкоголізму та практичні навички проведення інформаційної роботи у практичній фаховій діяльності стосовно шкідливого впливу токсикоманічних та наркотичних речовин на здоров'я людини.

Предметом вивчення освітнього компоненту «Фармацевтичні аспекти токсикоманії та наркоманії» є: основи організації наркологічної служби в Україні і країнах Європи; особливості обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів; вивчення основних груп наркотичних засобів та психоактивних речовин і механізмів розвитку залежності при їх вживанні; діагностика симптомів отруєння та надання першої невідкладної допомоги при зловживанні; види фармацевтичної корекції патологічних станів, викликаних психічною та фізичною залежністю від наркотичних засобів та психотропних речовин.

Пререквізити

ВОК «Фармацевтичні аспекти токсикоманії та наркоманії» базується:

а) на вивченні таких ОК як загальна та неорганічна хімія, органічна хімія, біологічна хімія, анатомія та фізіологія людини, фармацевтична ботаніка, патологічна фізіологія, фармакогнозія.

б) закладає основи професійної підготовки майбутнього фахівця та відіграє важливу роль у формуванні вміння працювати з рецептурними бланками та знання правил відпуску підконтрольних препаратів та обліку в ЄСОЗ, метаболізму наркотичних та психотропних препаратів для надання консультацій та запобігання передозуванням.

2. Мета і завдання освітнього компонента

Метою вивчення вивчення ВОК «Фармацевтичні аспекти наркоманії та токсикоманії» є формування у здобувачами вищої освіти теоретичних знань про організацію наркологічної служби в Україні і країнах Європи і про основні групи речовин зловживання якими стає причиною токсикоманії та наркоманії та формування практичних навичок проведення інформаційної роботи у практичній фаховій діяльності стосовно шкідливого впливу токсикоманічних та наркотичних речовин на здоров'я людини.

Основні **завдання** ВОК «Фармацевтичні аспекти наркоманії та токсикоманії» :

- вивчення соціальних, фізіологічних і психологічних факторів, які є ведучими при етіології токсикоманії, наркоманії та алкоголізму;
- пошук раціональних прийомів і методів профілактики та лікування;
- аналіз причин смертності, викликані вживанням наркотичних та токсикоманічних речовин;
- аналіз поширення токсикоманії, наркоманії та алкоголізму серед населення різних вікових груп;
- планування та організація наркологічної допомоги (інформування) населенню.

3. Soft skills.

Емпатія та неперсоналізація: здатність зберігати повагу до гідності пацієнта (згідно з Етичним кодексом) незалежно від його стану

Конфліктологія: вміння розпізнавати стани агресії та застосовувати техніки безконфліктного виходу зі складних ситуацій.

Уфективна комунікація: навички активного слухання та психологічної підтримки лікують люди, а не година).

Стресостійкість: дозволяє майбутнім фармацевтам розуміти небезпеку токсичних речовин, їх фармацевтичний захист від маніпуляцій та емоційного тиску з боку відвідувачів, які намагаються отримати препарати без рецепта.

4. Структура освітнього компонента

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин				Форма контролю/ Бали	
	Усього	у тому числі				
		Лекц.	Лаб. р	Конс.		С. р.
Тема 1. Термінологія в наркології. Класифікації наркотичних і психоактивних речовин. Прекурсори. Стадії наркоманії. Етапи та методи лікування наркоманій і токсикоманій. Організація наркологічної допомоги в Україні. Загальні принципи діагностики наркоманій і токсикоманій. Епідеміологія, профілактика та методи боротьби з алкоголізмом, наркоманією і токсикоманією.	18	2	4	2	10	$T(5)+UB(5)+P3/K(5) / 3 = 5$
Тема 2. Фармацевтичні аспекти та основи профілактики тютюнопаління. Історія тютюнопаління. Застосування тютюну. Загальна характеристика нікотинової залежності. Токсична дія, симптоми отруєння. Перша допомога, методи детоксикації.	17	2	4	1	10	$T(5)+UB(5)+P(5) / 3 = 5$
Тема 3. Фармацевтичні аспекти та основи профілактики алкоголізму. Алкоголізм: поняття та визначення. Алкоголь, сивушне масло, сурогати алкоголю. Визначення алкоголю в біорідинах, якісний та кількісний аналіз алкоголю методом газо - рідинної хроматографії.	17	2	4	1	10	$T(5)+UB(5)+P(5) / 3 = 5$
Тема 4. Фармацевтичні аспекти та основи профілактики при вживанні опіатів та залежності від них. Медичне використання опіатів. Токсична дія, метаболізм опіатів. Перша допомога при отруєнні опіатами. Антидотна терапія. Профілактика отруєнь опіатами. Характеристика окремих представників групи опіатів. Замісна терапія при лікуванні опіатної залежності.	17	2	4	1	10	$T(5)+UB(5)+P3/K(5) / 3 = 5$
Тема 5. Фармацевтичні аспекти та основи профілактики при вживанні галюциногенів, амфетамінів та залежності від них. Амфетаміни: основні представники, дія на організм, перша допомога та лікування отруєнь. Токсикологія галюциногенів та дисоціативних психоактивних речовин: ЛСД, псилоцин (псилоцибін), фенциклідин,	17	2	4	1	10	$T(5)+UB(5)+P(5) / 3 = 5$

кетамін, декстрометорфан.						
Тема 6. Фармацевтичні аспекти та основи профілактики при вживанні кокаїну та залежності від нього. Фізико-хімічні властивості кокаїну. Історія вживання кокаїну. Наркотичні засоби коки та застосування кокаїну. Токсична дія кокаїну на організм людини і наслідки його вживання. Методи профілактики та лікування кокаїнової наркоманії.	14	1	4	1	8	$T(5)+UB(5)+ P(5) / 3 = 5$
Тема 7. Фармацевтичні аспекти та основи профілактики при вживанні канабіноїдів та залежності від них. Медичий канабіс. Історія легалізації. Закон № 3528-IX від 21.12.2023 р. Методи профілактики та лікування залежності від канабіноїдів. Синтетичні канабіноїди, спайси.	16	1	4	1	10	$T(5)+UB(5)+ P(5) / 3 = 5$
Тема 8. Фармацевтичні аспекти та основи профілактики при вживанні психотропних речовин та залежності від них. Транквілізатори – похідні 1,4-бенздіазепіну: основні представники, дія на організм, особливості метаболізму, діагностика, перша допомога та лікування отруєнь. Нейролептики – похідні фенотіазину: основні представники, дія на організм, особливості метаболізму, діагностика, перша допомога та лікування отруєнь. Снодійні засоби – похідні барбітурової кислоти: основні представники, дія на організм, особливості метаболізму, діагностика, перша допомога та лікування отруєнь.	17	2	4	1	10	$T(5)+UB(5)+ P3/K(5) / 3 = 5$
Тема 9. Фармацевтичні аспекти зловживання холінолітичними засобами та антигістамінними препаратами. Токсикоманія, викликана зловживанням синтетичними анальгетиками, які не відносяться до наркотиків. Зловживання легкими речовинами. Механізм дії на організм, фармакокінетика. Наслідки хронічної інтоксикації інгалянтами. Дизайнерські наркотики. Полінаркоманія і політоксикоманія.	17	2	4	1	10	$T(5)+UB(5)+ P3/K(5) / 3 = 5$
Всього годин/Балів	150	16	36	10	88	5 балів/ 200 балів

*Форма контролю: Т – тести, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, Р- реферат, УВ– усна відповідь.

Завдання для самостійної роботи

№ за/п	Тема	Питання до самостійної роботи	К-сть годин
1	Загальні принципи діагностики наркоманій і токсикоманій. Епідеміологія, профілактика та методи боротьби з алкоголізмом, наркоманією і токсикоманією. Класифікація психоактивних речовин.	Основні поняття: психоактивна речовина, наркотична речовина, прекурсор, фізична та психічна залежність, абстинентний синдром. Методи детоксикації. Загальні принципи діагностики, лікування та профілактика наркоманій і токсикоманій. Причини, які спонукають до зловживання психоактивними речовинами. Класифікація ПАР.	10
2	Загальна характеристика ніотинової залежності. Історія поширення тютюнопаління. Застосування тютюну. Токсична дія, симптоми отруєння. Перша допомога, методи детоксикації.	Фізико-хімічні властивості, застосування, терапевтичний та токсичний ефект нікотину, перша медична допомога при отруєннях. Історія тютюнопаління. Застосування тютюну. Пасивне тютюнопаління. Ознаки гострого та хронічного ніотинового отруєння. Лікування ніотинової залежності. Державна політика України щодо боротьби з тютюнопалінням.	10
3	Алкоголь, сивушне масло, сурогати алкоголю. Етіопатогенез та клініка алкоголізму. Клінічна картина отруєнь алкоголем. Перша допомога при отруєннях алкоголем та методи профілактики алкоголізму. Алкогольний абстинентний синдром, його лікування.	Фізико-хімічні властивості, застосування, терапевтичний та токсичний ефект алкоголю (етанол, метанол, пропанол, етиленгліколь). Методи дослідження біоридин на наявність алкоголю. Зловживання алкоголем при вагітності. Алкогольний синдром плода (АСП). Класифікація алкоголізму за клінічними стадіями розвитку захворювання. Характеристика стадій. Профілактика алкоголізму.	10
4	Медичне використання опіатів. Токсична дія, метаболізм опіатів. Перша допомога при отруєнні опіатами. Антидотна терапія. Профілактика отруєнь опіатами. Характеристика окремих представників групи опіатів. Замісна терапія при лікуванні опіатної залежності.	Рослинні джерела опіатів. Медичне використання опіатів. Види опію, який використовують в медицині. Наслідки регулярного прийому опіатів, симптоми опійного сп'яніння, морфінізму. Опійний абстинентний синдром, його фази. Метаболізм опіатів. Антидотна терапія, використання антагоністів конкурентного типу. Метадонова (замісна) терапія. Профілактика отруєнь опіатами. Характеристика окремих представників групи опіатів.	10
5	Амфетаміни: основні представники, дія на організм, перша допомога та лікування отруєнь. Токсикологія галюциногенів та дисоціативних психоактивних речовин: ЛСД,	Фізіологічні та вікові аспекти розвитку залежності галюциногенів. Невідкладна допомога при отруєннях псилоцином, псилоцибіном, мескаліном. Амфета-	10

	псилоцин (псилоцибін), фенциклідин, кетамін, декстрометорфан.	міни. Похідні амфетаміну і метамфетаміну. Характеристика деяких галюциногенів: МДМА, ДОБ, ДОМ/СТР, ДОХ. Характеристика ЛСД, фенциклідини, кетамін, декстрометорфан. Клінічна картина при зловживаннях.	
6	Фізико-хімічні властивості кокаїну. Історія вживання кокаїну. Наркотичні засоби коки та застосування кокаїну. Токсична дія кокаїну на організм людини і наслідки його вживання. Методи профілактики та лікування кокаїнової наркоманії.	Історія вживання кокаїну. Синтез кокаїну. Медичне використання кокаїну. Фізико-хімічні властивості кокаїну. Рослинна сировина, хімічний склад, фізичні властивості. Наркотичні засоби коки та застосування кокаїну. Токсична дія кокаїну на організм людини. Методи лікування кокаїнової залежності. Методи профілактики.	8
7	Фізико-хімічні властивості канабіноїдів. Наркотичні засоби з рослин роду Cannabis та застосування канабіноїдів. Токсична дія канабіноїдів на організм людини та наслідки вживання наркотичних засобів з коноплі. Медичний канабіс. Історія легалізації. Закон № 3528-IX від 21.12.2023 р. Методи профілактики та лікування залежності від канабіноїдів.	Фізико-хімічні властивості, застосування, терапевтичний та токсичний ефект канабіноїдів. Хімічний склад канабіноїдів. Канабінол (КБ), канабідол (КБД). Синтетичні речовини, структурні аналоги, що мають подібні фармакологічні ефекти (некласичні канабіноїди). Способи застосування наркотичних засобів з коноплі. Медичний канабіс. Застосування канабіноїдів в медицині: при онкозахворюваннях, хворобі Альцгеймера, анорексії, протиблювотний засіб.	10
8	Транквілізатори – похідні 1,4-бензодіазепіну: основні представники, дія на організм, особливості метаболізму, діагностика, перша допомога та лікування отруень. Нейролептики – похідні фенотіазину: основні представники, дія на організм, особливості метаболізму, діагностика, перша допомога та лікування отруень. Снодійні засоби – похідні барбітурової кислоти: основні представники, дія на організм, особливості метаболізму, діагностика, перша допомога та лікування отруень	Нейролептики. Основні представники та їх медичне застосування: аміназин, діпразин, тизерцин. Порушення організму при вживання. Хімічні властивості фенотіазинів. Основні напрямки метаболізму. Принципи лікування гострих отруень нейролептиками. Транквілізатори – похідні 1,4-бензодіазепіну. Основні представники, медичне застосування.. Отруєння бензодіазепінами, три ступеня отруєння, перша допомога. Антидотна терапія при отруєнні. Фізико-хімічні властивості, застосування, терапевтичний та токсичний ефект снодійних. Фізіологічні та вікові аспекти розвитку залежності від снодійних. Вплив барбітуратів на організм дитини. Механізм токсичної дії. Ознаки передозування. Чотири клінічні стадії інтоксикації.	10
9	Зловживання холінолітичними засобами та антигістамінними препаратами (циклодол, атропін, солутан, димедрол та ін.). Зловживання антидепресантами та прегабаліном. Класифікація легких	Зловживання холінолітичними засобами та антигістамінними препаратами. Зловживання антидепресантами і прегабаліном. Зловживання легкими речовинами. Наслідки хрончної інтоксикації інгаля-	10

	розчинників, які застосовуються шляхом інгаляції. Дизайнерські наркотики.	тами. Вживання дизайнерських наркотиків. Види « солей». Механізм дії на організм, фармакокінетика. Наслідки, викликані їх зловживанням.	
Всього			88

IV. Політика оцінювання

Політика науково-педагогічного працівника щодо здобувача освіти полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні навчального процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності та відповідальності учасників освітнього процесу.

Всі учасники освітнього процесу повинні дотримуватись вимог чинного законодавства України, Статуту і Правил внутрішнього розпорядку ВНУ імені Лесі Українки, загальноприйнятих моральних принципів, правил поведінки та корпоративної культури; підтримувати атмосферу доброзичливості, порядності та толерантності.

Вивчення освітнього компонента передбачає постійну роботу здобувачів освіти на кожному занятті. Середовище під час проведення занять є творчим, дружнім, відкритим для конструктивної критики та дискусії. Здобувачі освіти не повинні спізнюватися на заняття, дотримуватися правил техніки безпеки, мати засоби індивідуального захисту та спецодяг.

Оцінювання здобувачів освіти здійснюється відповідно до [Положення](#) про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти галузі знань 22 Охорона здоров'я Волинського національного університету імені Лесі Українки.

В освітньому процесі застосовується дві шкали оцінювання: багатобальна (200-бальна) шкала та 4- бальна шкала. Результати конвертуються із однієї шкали в іншу.

Оцінювання поточної успішності здійснюється на кожному занятті за 4-бальною шкалою (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно»).

– 5 («відмінно») – здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, демонструє глибокі і всебічні знання відповідної теми, основні положення наукових джерел, логічно мислить і формує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

– 4 («добре») – здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал заняття, володіє основними аспектами з джерел, аргументовано викладає його; володіє практичними навичками, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при виконанні практичних навичок;

– 3 («задовільно») – здобувач в основному опанував теоретичними знаннями навчальної теми, орієнтується в рекомендованих джерелах, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у здобувача невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, припускається помилок при виконанні практичних навичок;

– 2 («незадовільно») – здобувач не опанував навчальний матеріал теми, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в джерелах, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Також здобувачі вищої освіти мають право на зарахування певної кількості балів, відповідно до [Положення](#) про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки

У разі переходу на дистанційну форму навчання викладання освітнього компоненту відбувається відповідно до [Положення](#) про дистанційне навчання та додаткових розпоряджень ректорату.

Політика щодо академічної доброчесності. Політика академічної доброчесності регламентується чинними законодавчими актами України та внутрішніми документами університету:

[Кодексом](#) академічної доброчесності ВНУ ім. Лесі Українки та [Положенням](#) про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в науковій та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти, докторантів, науково-педагогічних і наукових працівників ВНУ імені Лесі Українки які встановлюють загальні засади, цінності, принципи, настанови та правила етичної поведінки осіб, які навчаються в Університеті, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, а також забезпечують дотримання принципу нетерпимості до порушень академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: відвідування занять є обов'язковим компонентом процесу здобування освіти. У разі пропуску заняття здобувач освіти зобов'язаний його відпрацювати у повному обсязі за графіком відпрацювання згідно з Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки

У разі порушення дедлайнів виконання завдань, без поважних причин, робота може оцінюватися на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності).

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Організація та порядок проведення підсумкового контролю відбувається у відповідності до [Положення](#) про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти галузі знань 22 Охорона здоров'я Волинського національного університету імені Лесі Українки. Терміни проведення підсумкового контролю, а також терміни ліквідації академічної заборгованості визначаються розкладом екзаменаційної сесії.

У відомості, індивідуальному навчальному плані (заліковій книжці) здобувача освіти записується підсумкова кількість балів підсумкового контролю.

Повторне складання підсумкового контролю допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Перелік питань до підсумкового контролю:

1. Токсикоманія. Основні поняття: психоактивна речовина, наркотична речовина, прекурсор, фізична та психічна залежність, абстинентний синдром, антидотна терапія, гемосорбція, гемодіаліз та інші методи детоксикації.
2. Загальні принципи діагностики, лікування та профілактика наркоманій і токсикоманій.
3. Причини, які спонукають до зловживання наркотичними, сильнодіючими, галюциногенними речовинами, алкоголем та його сурогатами та іншими природними/синтетичними речовинами.
4. Класифікація отруйних та сильнодіючих речовин.
5. Наркотичні і психоактивні речовини рослинного походження: канабіноїди, опіати, кокаїн, атропін, ефедрин, нікотин, кофеїн, диметилтриптамін (ДМТ), ергін (ЛСА), етанол.
6. Напівсинтетичні наркотичні і психоактивні речовини: героїн (діацетилморфін), діонин - похідні опію; фенілалкіламіни - ефедрон, псевдоефедрин, норефедрин; похідні лізергінової кислоти - ЛСД (діетиламін лізергінової кислоти).
7. Синтетичні наркотичні і психоактивні речовини: опіоди, похідні фенілалкіламіну, транквілізатори і нейролептики, снодійні засоби, антипсихотичні засоби.
8. Класифікація за ступенем обмеження та обігу психоактивних речовин. Прекурсори. «Перелік наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів».
9. Класифікація за специфікою дії: гіпнотичні засоби (депресанти), стимулюючі засоби; психотоміметики.
10. Класифікація токсичних речовин за фізико-хімічними властивостями: леткі речовини, нелеткі речовини.
11. Основні міжнародні договори з контролю над наркотиками і ПАР. Координаторські структури в Україні та їхня діяльність. Кримінальна відповідальність за злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.

12. Фізико-хімічні властивості, застосування, терапевтичний та токсичний ефект алкоголю (етанол, метанол, пропанол, етиленгліколь), перша медична допомога при отруєннях.
13. Фізіологічні та вікові аспекти розвитку залежності від алкоголю та його сурогатів. Дія на центральну нервову систему, дія на слизові оболонки ротової порожнини, дія на ШКТ, печінку.
14. Методи дослідження біорідин на наявність алкоголю.
15. Зловживання алкоголем при вагітності. Алкогольний синдром плода (АСП). Дія на серцево-судинну систему, імунну систему.
16. Взаємодія етанолу з лікарськими засобами. Сивушні масла та їх токсична дія.
17. Класифікація алкоголізму за клінічними стадіями розвитку захворювання.
18. Характеристика стадій. Клінічна картина отруєнь етанолом, метанолом, етиленгліколем.
19. Профілактика алкоголізму, основні задачі та етапи профілактики.
20. Рослинні джерела опіатів, історія вживання. Медичне використання опіатів.
21. Види опію, який використовують в медицині. Причини інтоксикацій. Наслідки регулярного прийому опіатів, симптоми опійного сп'яніння, морфінізму.
22. Фізико-хімічні властивості, застосування, терапевтичний та токсичний ефект опіатів, перша медична допомога при отруєннях. Фізіологічні та вікові аспекти розвитку залежності від опіатів.
23. Опійний абстинентний синдром, його фази. Способи вживання опіатів. Метаболізм опіатів. Антидотна терапія, використання антагоністів конкурентного типу. Метадонова (замісна) терапія. Профілактика отруєнь опіатами.
24. Характеристика окремих представників групи опіатів, їх фармакологічна дія, використання у медицині: морфін, кодеїн, дезоморфін (наркотик «крокодил»), героїн, омнопон, фентаніл.
25. Фізико-хімічні властивості, застосування, терапевтичний та токсичний ефект нікотину, перша медична допомога при отруєннях. Фізіологічні та вікові аспекти розвитку залежності від нікотину.
26. Історія поширення тютюнопаління. Застосування тютюну у деяких галузях господарської діяльності. Форми використання тютюну для зловживання.
27. Пасивне тютюнопаління. Ознаки гострого отруєння нікотином. Симптоми хронічного нікотинового отруєння. Лікування нікотинової залежності: таблетки, нікотиновий пластир, спреї.
28. Методи профілактики тютюнопаління. Державна політика України щодо боротьби з тютюнопалінням.
29. Фізико-хімічні властивості, застосування, терапевтичний та токсичний ефект канабіноїдів, перша медична допомога при отруєннях.
30. Фізіологічні та вікові аспекти розвитку залежності від засобів коноплі індійської. Історія вживання канабіноїдів. Маріхуана, гашиш.
31. Хімічний склад канабіноїдів. Канабінол (КБ), канабідол (КБД). Синтетичні речовини, структурні аналоги, що мають подібні фармакологічні ефекти (некласичні канабіноїди).
32. Характеристика деяких природних канабіноїдів: маріхуана, гашиш, гашиш на олія, банг, ганжа, сімеміл'я, курильні суміші (спайси).
33. Способи застосування наркотичних засобів з коноплі.
34. Медичний канабіс. Застосування канабіноїдів в медицині: при онкозахворюваннях, хворобі Альцгеймера, анорексії, проти блювотний засіб.
35. Методи лікування залежності від канабіноїдів. Методи профілактики.
36. Зловживання нейролептиками. Фізико-хімічні властивості, застосування, терапевтичний та токсичний ефект нейролептиків, перша медична допомога при отруєннях. Фізіологічні та вікові аспекти розвитку залежності від нейролептиків.
37. Нейролептики – похідні фенотіазину. Основні представники та їх медичне застосування: аміназин, діпразин, тизерцин. Порушення організму при вживання. Ознаки отруєння. Хімічні властивості фенотіазинів. Основні напрямки метаболізму. Принципи лікування гострих отруєнь нейролептиками.

38. Фізико-хімічні властивості, застосування, терапевтичний та токсичний ефект транквілізаторів, перша медична допомога при отруєннях. Фізіологічні та вікові аспекти розвитку залежності від транквілізаторів.

39. Транквілізатори – похідні 1,4-бензодіазепіну. Основні представники, медичне застосування. Дія на організм. Хімічні властивості. Поведінка транквілізаторів в організмі. Основні напрямки метаболізму. Отруєння бензодіазепінами, три ступеня отруєння, перша допомога. Антidotна терапія при отруєнні.

40. Фізико-хімічні властивості, застосування, терапевтичний та токсичний ефект снодійних, перша медична допомога при отруєннях. Фізіологічні та вікові аспекти розвитку залежності від снодійних. Снодійні засоби – похідні барбітурової кислоти. Основні представники та їх дія на організм. Медичне застосування.

41. Вплив барбітуратів на організм дитини. Механізм токсичної дії. Ознаки передозування. Чотири клінічні стадії інтоксикації.

42. Діагностика сп'яніння снодійними. Прояви абстинентного синдрому при зловживання снодійними. Лікування гострого отруєння, заходи першої допомоги.

43. Історія вживання кокаїну. Синтез кокаїну. Медичне використання кокаїну. Фізико-хімічні властивості кокаїну. Рослинна сировина, хімічний склад, фізичні властивості.

44. Наркотичні засоби коки та застосування кокаїну: листя коки, паста кокаїну, кокаїну гідрохлорид, кокаїну основа (крек), «спідбол», «коричневий кокаїн», «чорний кокаїн», «людина-контейнер».

45. Токсична дія кокаїну на організм людини. Виділення кокаїну з організму. Дія кокаїну на організм людини, ознаки споживання кокаїну. Симптоматика відміни. Методи лікування кокаїнової залежності. Методи профілактики.

46. Фізико-хімічні властивості, застосування, терапевтичний та токсичний ефект галюциногенів природних, перша медична допомога при отруєннях.

47. Фізіологічні та вікові аспекти розвитку залежності від природних галюциногенів. Невідкладна допомога при отруєннях псилоцином, псилоцибіном, мескаліном, червоним мухомором. Клінічна картина при зловживаннях.

48. Фізико-хімічні властивості, застосування, терапевтичний та токсичний ефект галюциногенів синтетичних, перша медична допомога при отруєннях. Фізіологічні та вікові аспекти розвитку залежності від галюциногенів.

49. Амфетаміни. Похідні амфетаміну і метамфетаміну, деякі токсикометричні та токсикокінетичні показники. Фізико-хімічні властивості. Амфетаміни – психотропні стимулятори.

50. Похідні амфетаміну – галюциногени. Характеристика деяких галюциногенів: МДМА, ДОБ, ДОМ/СТР, ДОХ. Токсична дія галюциногенів, токсикокінетика. Основні метаболіти.

51. Невідкладна допомога при отруєннях амфетамінами та метамфетамінами.

52. Дисоціативні психоактивні речовини: ЛСД, фенциклідин, кетамін. Історія використання ЛСД. Способи застосування ЛСД, токсикокінетика.

53. Фенциклідини. Історія вживання. Дія на організм людини, токсикокінетика.

54. Кетамін. Зловживання кетаміном, токсикокінетика, фази отруєння.

55. Декстрометорфан. Медичне застосування, зловживання декстрометорфаном. Клінічна картина при зловживаннях.

56. Зловживання холінолітичними засобами та антигістамінними препаратами (циклодол, атропін, стрихнін, солутан, димедрол та ін.) Зловживання антидепресантами і прегабаліном.

57. Зловживання леткими речовинами. Наслідки хрончної інтоксикації інгалянтами. Класифікація летких розчинників, які застосовуються шляхом інгаляції. Продукти і товари, що містять компоненти летких органічних сполук та їх склад. Наслідки хрончної інтоксикації інгалянтами. Токсикоманії при зловживанні інгалянтами.

58. Фармацевтичні аспекти та основи профілактики при вживанні дизайнерських наркотиків. Види «солей». Механізм дії на організм, фармакокінетика. Наслідки, викликані їх зловживанням.

59. Полінаркоманія і політоксикоманія.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
170–200	Зараховано
150–169	
140–149	
130–139	
120–129	
0–119	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Навчальний посібник з дисципліни фармацевтичні аспекти тютюнопаління, алкоголізму, наркоманії і токсикоманії / С.В. Баюрка, В.С. Бондар, С.А. Карпушина, та ін. Харків : НФаУ, 2017. 210 с.

2. Воронцова М.В., Макаров В.Н., Бундюгова Т.В. Теорія деструктивності. Навчальний посібник. Таганрог, 2014. 360 с.

3. Воронов С.А. Токсикологічна хімія харчових продуктів та косметичних засобів: підручник Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2010. 316 с.

4. Психіатрія і наркологія: Підручник. /В.Л. Гавенко, В.С. Бітенський, В.А. Абрамов та ін.; за ред. В.Л. Гавенка, В.С. Бітенського. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: ВСВ «Медицина», 2015. 512 с.

Додаткова

1. Андреева, Т. І. Красовський К.С. Тютюн і здоров'я. Київ, 2004.224 с.

2. Анічін, Є. М. Допомога наркозалежним в Україні [Електронний ресурс] : довід. реабілітаційних центрів. Київ. : «Міжнародний Альянс з ВІЛ/СНІД в Україні», 2014.68 с.

3. Аналітична токсикологія : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / С. В. Баюрка, В. С. Бондар, С. І. Мерзлікін та ін. Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2017. 384

Інформаційні ресурси

1. Сайт Волинського національного університету ім. Лесі Українки <http://194.44.187.60/moodle/login/index.php>

2. Міністерство охорони здоров'я України www.moz.gov.ua

3. Державний експертний центр МОЗ України www.pharma-center.kiev.ua

4. Спеціалізоване медичне інтернет-видання для лікарів, провізорів, фармацевтів, студентів медичних та фармацевтичних вузів www.morion.ua

5. Всесвітня організація охорони здоров'я www.who.int

6. Фармацевтична енциклопедія www.pharmencyclopedia.com.ua